

IDÉ & KRITIK

Jag har två löften:

1. Att våga mer
2. Memorera mer utav Koranen

Tiktok-profilen och programledaren **Kaeli Abdi**, känd från "Kaeli dejtar" på SVT berättar för GP om sina nyårslöften.

Yttrandefrihetsgrundlagen.

Nu införs de nya lagarna som begränsar yttrandefriheten

Vid årsskiftet trädde en rad nya lagar i kraft – flera av dem begränsar yttrandefriheten. Men hur blir lagarna till?

Nils Funcke skriver om hur regeringen Kristersson tillsätter ensamutredare och bokstavsutredare med krav på snabba leveranser.

Den formliga kanonad av utredningar som regeringen tillsatt eller som blivit lagrådsremisser, propositioner och riksdagsbeslut har ackompanjerats av begrepp som "författningsberedskap", "snabbspår", "grundlagsnära" och "paradigmskifte".

Det är inte helt lätt att se skogen för alla träd. Att vara snabbfotad när det gäller att bekämpa den grova kriminaliteten må vara en merit. Men när det gäller förändringar av opinionsfriheterna och grundläggande rättssäkerhetsfrågor är långsamhet en dygd.

Opinionsfriheterna i regeringsformen yttrande- och informationsfriheten, mötes- och demonstrationsrätten samt förenings- och religionsfriheten definierar tillsammans med bland annat rösträtten det svenska statsskicket.

För att ytterligare manifestera betydelsen av en fri åsiktsbildning har grundlagsstiftaren antagit två lex specialis – speciallagar – tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Att ge sig in i dessa rättigheter som kompletterar, förstärker och förutsätter varandra kräver varsamhet. Yttrandefrihetsutredningen i början av 80-talet varnade för att "man riskerar att brista i vaksamhet inför sådana förskjutningar i tänkesätt, paragrafer eller praxis som kan försvaga den lyttandefriheten".

Vaksamheten har övergått i skyndsamhet.

I stället för kommittéer har reger-

ingen med två undantag, bland annat utredningen om public service-företagens sändningstillstånd, tillsatt ensamutredare och bokstavsutredare med krav på snabba leveranser. En ordning som tidigare regeringar använde och som regeringen Kristersson för vidare med än större frenesi och särskilt avlönade tjänstemän.

Några av de genomförda och pågående ensamutredningarna har lämnat efter sig ett moras av misstag, omtag, utkast på utkast och omtag igen. Många gånger med felaktig kompetens hos utredaren.

Som exempel kan nämnas: Översyn av ordninglagen, Utlandsspioneriutredningen, Terroristbrottsutredningen, utredningarna Sveriges säkerhet i etern, En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp, Kronvittnen och anonyma vittnen och Anonyma vittne. Utredningen om preventiva tvångsmedel och direktiven Avskaffande av grundlagsskyddet för vissa databaser och Hederligt levnadssätt.

Samtliga berör direkt eller indirekt opinionsfriheterna och utgör i flera fall mycket långtgående ingrepp i de grundlagsskyddade rättigheterna. När Danmark straffbelade "olämplig behandling" av heliga böcker förklarade justitieminister Gunnar Strömmer (M) att det inte var en lämplig väg eftersom "Sverige värnar yttrandefriheten". Regeringen valde i stället att tillsätta en utredning om ordninglagen. Syftet är att polisen ska kunna neka eller upplösa en allmän sammankomst med hänvisning till den allmänna

hotbilden mot Sverige. Förändringen beskrivs som en teknikalitet.

En sådan bestämmelse i ordninglagen skulle inte bara skydda "heliga böcker" utan träffa mycket bredare än den danska trosfridslagen. Den skulle i vissa lägen kunna användas för att till exempel förbjuda LVU-demonstrationer, protester mot Erdogan, utländska stater som Sverige önskar ha goda relationer till och närvaron av kärnvapen på svenskt territorium. Om lagens syfte ska nås krävs även att spridning av filmer och bilder straffbeläggs och därmed enligt den nyordning som etablerats omfatta spridning av filmer och bilder i grundlagsskyddad medier.

Terrorbrottslagen som trädde i kraft den 1 juli 2023 är ett exempel på en långtgående straffbestämmelse som efter en vinglig resa trots juridiskt finlir vilar på ett undermåligt grundarbete. Ett förslag underkändes 2019 av Lagrådet som upplyste regeringen om att det inte var förenligt med föreningsfriheten. Grundlagen gjordes om. Men även det förslag som efter modifieringar kom att ligga till grund för lagen underkändes av Lagrådet som uppmånade regeringen att på nytt överväga "om en lagstiftning av den här typen verkligen bör införas och hur den i så fall bör utformas". Statsministern svarade lakoniskt: "De underkänner inte, de har synpunkter. Det har Lagrådet ofta och det har vi alltid respekt för."

Utredningen om "hederligt levnadssätt" som ska lämna förslag om på vilka grunder ett uppehålls-

Regeringar har sedan åtminstone år 2015 tagit lätt på inskränkningar av opinionsfriheterna.

Эта преступная война должна быть остановлена

"Detta brottsliga krig måste stoppas", står det i rubriken ovan. En dryg vecka efter Rysslands anfall på Ukraina publicerade DN Kultur ett upprop undertecknat av sjutton ryskspråkiga författare, understödda av tolv internationella. De riktade sig till alla som kan ryska och

budskapet var och är: "Använd alla tänkbara kommunikationsmedel. Telefon. Messenger. Mejl. Kontakta de människor du känner. Kontakta de människor du inte känner. Säg sanningen om kriget." Läs hela uppropet på dn.se/SkipPutinTalkToRussians.

Tecknare för Dawit

Stöd kampanjen för Dawit Isaak på bankgiro 5045-0295

Roman.

Monterad kuliss. Ulf Peter Hallberg lindar in det moderna genombrottet i plastfolie

Ulf Peter Hallberg
"Budbäraren från norr"

Polaris, 236 sidor

August Strindberg planerade en tidskrift med namnet "Budbäraren från norr" innan han slog sig ner i Danmark hösten 1887. Det var en vistelse som bjöd på de, i hård konkurrens, mest vansinniga händelserna i Strindbergs liv och det är knappast förvånande att en romanförfattare kan vilja slå klorna i den. "Fröken Julie" sattes upp och förbjöds, omgivningen trakasserades av den för tillfället Nietzscheinspirerade titanen som bland annat åtalades för våldtäkt efter att enligt brev till Heidenstam ha "bestigit" hyresvärdens sexton-åriga syster.

I Köpenhamn fanns dessutom Victoria Benedictsson, vars lidanden Strindberg enligt den gemensamma vännen Axel Lundegård betraktade med "ett obönhörligt och grymt människoöatrentresse utan minsta skymt av mänsklig medkänsla" och vars självmord han mycket riktigt använde sig av i pjäsen "Fröken Julie". Samt bröderna Brandes, Herman Bang, Knut Hamsun och en hel härskara större eller mindre pennans stridsmän.

Här, skulle man kunna tänka sig, har vi tillräckligt med litterära personligheter för att fylla vilket persongalleri som helst. Då skulle man ha fel, åtminstone vad "Budbäraren från norr", Ulf Peter Hallbergs efter Strindbergs tänkta tidskrift betitlade roman, beträffar. Förutom de från verkligheten hämtade skönanandarna mobiliseras här ett antal påhittade sådana, som ger dem en god match när det gäller att bidra till den literärt tungviktiga dialogen. "Kom

ihåg att man alltid är ensam i det ogenomträngliga mörket som historien utgör, och att händelserna snurrar huller om buller som ett ekorrhjul, om inte konstens moral försöker förstå dem", säger Victoria Benedictsson (verklig) till Knud Wiisby (påhittad). "Jag tror att en människa som jag behöver det moderna genombrottet för att kasta loss", säger Knut Wiisby (påhittad) till Siri von Essen (verklig).

Till detta kommer att själva gestaltningen görs i samma tonläge och med samma vokabulär som huvudpersonerna begagnar inbördes. En person introduceras med orden "Berg tror mer på interjörens intimitet än på naturen". Samma persons inre monolog rör sig på samma höjder: "Civilisationen har upphöjt hastigheten till norm och nu återstår bara kraschen".

Detta är, med andra ord, en roman som påfallande mycket påminner om en essä. Budbäraren tycks komma från ett helt annat väderstreck än norr, nämligen från det Centraleuropa där Hallberg hittar sina flanerande hjältar, med bröderna Brandes, Herman Bang, Knut Hamsun och en hel härskara större eller mindre pennans stridsmän.

Jesper Högström
kultur@dn.se

Ulf Peter Hallberg inleder en romantrilogi om det moderna genombrottet.
Foto: Giampiero Assumma